

**SUINTERESUOTOS VISUOMENĖS PASIŪLYMŲ DĖL VĖJO ELEKTRINIŲ PARKO ĮRENGIMO KELMĖS R. SAV.,
KUKIČIŲ IR LIOLIŲ SEN.
POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITOS ĮVERTINIMAS**

Eil. Nr.	Suinteresuota visuomenė (fiziniai ar juridiniai asmenys)	Suinteresuotos visuomenės sugrupuotų pasiūlymų pobūdis pagal temas	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymų motyvuotas įvertinimas
1	2	3	4
Dėl PAV ataskaitos			
1.	p. R. Š. (2021-03-22 raštas)	1. „Negali būti pritarta šiai Programai“ (pareiškėja papildomai raštu patikslino, kad kalbama apie ataskaitą – L. Stoškaus pastaba), nes Kelmės rajono „[b]endrajame plane nėra VE statybą reglamentuojančių nuostatų: galimas VE aukštis, užstatymo tankis, zona ir t.t.“. „Kokiu pagrindu Kelmės rajone yra planuojamos statyti vėjo jėgainės, kurių bendras aukštis yra virš 220 metrų“.	NEPRITARTA Pastaba bendrajam planui, ne ataskaitai. Ataskaita yra rengiama pagal bendrąjį planą. Bendrajame plane zonos yra išskirtos. Aukštingumas ir tankis gali būti numatyti bendrajame plane, bet tai nėra privaloma. Tokiu atveju vėjo jėgainių (toliau – VE) statyba yra reglamentuojama atsižvelgiant į jų galimą poveikį kaip numato LR poveikio aplinkai vertinimo įstatymas. Kiek ir kaip reglamentuoti VE vystymą teritorijoje yra bendrojo plano uždavinys.
2.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	2. Bendrajame plane (2013 m. kovo 29 d. Nr. T-94) yra pateikta Atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros schema, tačiau nėra pateiktas teritorijos naudojimo reglamentas, kuriame būtų nustatytos teritorijos naudojimo ir apsaugos nuostatos, veiklos teritorijoje plėtojimo reikalavimai ir apribojimų visuma. Bendrajame plane nėra nurodyta šios teritorijos statybos riba, statybos zona, užstatymo aukštis, užstatymo intensyvumas, užstatymo tankis ir kt. Atkreiptinas dėmesys, kad, Kelmės rajono teritorijos Bendrojo plano pakeitimo rengimo metu, tokios VE sausumoje, kokios planuojamos statyti Liolių, Kukičių seniūnijose, dar niekur nebuvo statomos. Todėl, rengiant Bendrąjį planą net nebuvo galima vertinti tokių VE galimos statybos. Atsižvelgiant į tai, Kelmės rajono teritorijos Bendrasis planas turi būti tikslinamas ir koreguojamas, nes trūksta galimas statybas reglamentuojančios pagrįstos informacijos. Manome, kad Kelmės rajono savivaldybė, o taip pat ir PAV ataskaitos užsakovai bei jos rengėjai, negali vadovautis ir visus sprendimus priimti	

		<p>remdamiesi tik Atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros schema, kuri iš esmės nieko konkretaus nereglamentuoja.</p> <p>Pastebėtina, kad Kelmės rajono teritorijos Bendrajame plane teritorija, priskirta atsinaujinančių energetikos išteklių plėtrai, savaime nereiškia, kad čia galima beatodairiška VE statyba. Bet kokių atveju turi būti atlikta išsami analizė dėl galimos VE statybos, įvertinant, ar tai neprieštaruja ilgalaikiams Kelmės rajono savivaldybės strateginiams plėtros tikslams.“</p>	
3.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	<p>3. „Nesutinkame, kad mūsų gyvenamosiose vietose būtų statomos aukštuminės, precedentų nei Lietuvoje, nei pasaulyje neturinčios jūrinio tipo vėjo jėgainės.“</p> <p>4. „Kelmės rajone planuojamų statyti galingų bandomųjų VE, kurių aukštis apie 250 metrų, analogų Lietuvoje kol kas nėra. Todėl nėra susiformavusios praktikos, kokia jų įtaka aplinkai, kraštovaizdžiui, rekreacinių objektų patrauklumui, nekilnojamojo turto galimam nuvertėjimui, sveikatai, turizmo sektoriui ir t.t.“</p>	<p>NEPRITARTA</p> <p>Planuojamos VE yra skirtos sausumai, ne jūrai. Tokio tipo bei panašaus aukštumo jėgainių statymo patirtis yra tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje. VE poveikis aplinkai, įskaitant kraštovaizdį yra vertinamas vienodai ir nepriklausomai nuo jų aukščio. Vienintelis esminis aukštesnių VE skirtumas nuo žemesnių yra tas, kad jos yra pastebimos didesniu atstumu ir artimesnėje aplinkoje jų dominuojantis vaidmuo yra stipresnis. Šios savybės yra žinomos ir vertinant vizualinį poveikį į tai yra atsižvelgiama. Visi pastaboje išvardinti vertinimai yra atliekami pagal šiuo metu Lietuvoje galiojančius teisės aktus bei rekomendacijas.</p>
4.		5. „Pažymėtina, kad PAV ataskaitos teiginiai, visų pirma, labiau deklaratyvūs, nei pagrįsti objektyviais tyrimais“.	<p>NEPRITARTA</p> <p>Visi ataskaitoje pateikti teiginiai remiasi arba įprastine nekeliančia abejonų informacija, arba duodamos nuorodos į informacijos šaltinius.</p>
5.		6. „[A]tlikta PAV ataskaita neapima Kelmės rajono savivaldybės strateginių veiklos krypčių tinkamo įvertinimo, neanalizuoja, ar VE statyba leis užtikrinti strateginio plėtros plano nuostatų įgyvendinimą“	<p>NEPRITARTA</p> <p>PAV ataskaitos tikslas nėra analizuoti rajono strategines veiklos kryptis. Tai – poveikio aplinkai vertinimo ataskaita, kurioje nagrinėjamos konkrečios veiklos vykdymo galimybės.</p>
6.		7. „Įvertinus Kelmės krašto rekreacinį potencialą, vietovių, kuriose planuojama statyti VE, teritorijos išskirtinumą kultūriniu ir gamtiniu požiūriu, ypatingai didelį žemės ūkio paskirties žemės tinkamumą būti naudojamai žemės ūkyje, manome, kad būtina atlikti išsamią VE įtakos šiai vietai analizę. Vertinimas turėtų būti kur kas platesnis ir gilesnis, nei yra pateiktas šiuo metu PAV ataskaitoje.“	<p>PRITARTA</p> <p>Ataskaitos nauja 1.1 versija papildyta informacija apie Kelmės krašto rekreacinį potencialą, teritorijos išskirtinumą kultūriniu ir gamtiniu požiūriu, žemės ūkio paskirties žemės tinkamumą žemės ūkiui bei to išskirtinumo vertinimą VE poveikyje.</p>
7.		8. „Prašome papildyti PAV ataskaitą, vertinant nulinę alternatyvą, kuri šiuo metu yra tik epizodiškai paminėta keliose vietose. Nėra jokio objektyvaus visų trijų alternatyvų palyginimo, kuriuo remiantis būtų galima daryti išvadą dėl pasirenkamos įgyvendinti alternatyvos.“	<p>NEPRITARTA</p> <p>Pritariame, kad nulinė alternatyva turi būti ir ji yra detalai aprašyta PAV ataskaitos 5 skyriuje. Nesutinkame su išvada, kad nėra jokio objektyvaus alternatyvų palyginimo. Toks palyginimas yra pateiktas 5 skyriuje.</p>

8.		<p>9. „PAV ataskaitos 7 puslapyje nurodyta, kad „Skelbimai pateikti priede Nr. 3, o PAV subjektų derinimo raštai pateikti priede Nr.4. Iš visuomenės pastabų ataskaitai negauta. Ataskaitos aptarimo su visuomene protokolas pridedamas.” Pažymėtina, kad priedų Nr. 3, Nr. 4 internete pateiktos nuorodos yra neaktyvios, t.y. informacija suinteresuotai visuomenei yra neprieinama.</p> <p>PAV ataskaitos 9 puslapyje nurodyta, kad visuomenės pasiūlymų dėl parengtos PAV programos negauta. Bet yra žinoma, kad tokie pasiūlymai buvo pateikti.“</p> <p>10. „Susipažinus su pateikta PAV ataskaita, matome, kad ne visi nurodyti priedai, kurie yra neatsiejama PAV ataskaitos dalis, buvo pateikti elektroninėje erdvėje, ir suinteresuota visuomenė neturėjo galimybės su jais susipažinti“.</p>	<p>PRITARTA</p> <p>Priedas su pastabomis gali būti įdėtas tada, kai yra gautos pastabos. Tik gavus visuomenės pastabas yra rengiamas PAV ataskaitos priedas ir tikslinama PAV ataskaita apie pastabų gavimą. Taip pat ir priedas su PAV subjektų pastabomis bus parengtas tada, kai bus gautos pastabos iš PAV subjektų. Parengus priedus, jie bus prieinami PAV rengėjo internetiniame puslapyje kartu su kitais PAV ataskaitos priedais.</p>
9.		<p>11. „Taip pat kartu su PAV ataskaita nėra pateikta PAV programa, todėl negalima įvertinti, ar į visus programos klausimus buvo atsakyta.“</p>	<p>NEPRITARTA</p> <p>Programos viešinimo laikas yra praėjęs, tačiau jei pareiškėjas būtų pareiškęs norą gauti PAV programą, PAV ataskaitos rengėjas programą būtų suteikęs.</p>
10.	<p>„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas), J. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)</p>	<p>12. „VE sanitarinė apsaugos zona, sklypai išeis iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai skirtos teritorijos ribų, todėl tokios VE (KV01, KV02, KV03, KV05, KV06, KV13, KV14, KV16, KV17, KV25 ir kt.) net negali būti statomos suplanuotose vietose“.</p>	<p>NEPRITARTA</p> <p>Kelmės rajono teritorijos bendrasis planas nenumato, kad sanitarinės zonos turi tilpti į atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai skirtos zonos ribas.</p>
11.	<p>„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)</p>	<p>13. „Akivaizdu, kad VE parko neigiamas poveikis pripažįstamas PAV ataskaitoje, bet jis nėra visapusiškai nagrinėjamas, nepasisakoma, kas už tokį poveikį ir jį mažinančių priemonių kompensavimą būtų atsakingas“.</p>	<p>PRITARTA</p> <p>PAV ataskaitos rengėjai įvertino, kad VE parko įrengimas tam tikrais ataskaitoje išvardintais atvejais turės poveikį. Tais atvejais yra numatytos poveikio mažinimo priemonės, kurios turi užtikrinti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis nebūtų reikšmingas. Už visų poveikio mažinimo priemonių įdiegimą yra atsakingas vystytojas. Tą numato įstatymai.</p>
12.	<p>„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas), R. Š.(PAV ataskaitos aptarimo metu)</p>	<p>14. „Atkreiptinas dėmesys, kad PAV ataskaitoje nurodyta (103 psl.), jog „Konfliktai su visuomene mažai tikėtini, teritorija bendruoju planu numatyta kaip vėjo elektrinių veiklai, planuojama veikla neigiamo poveikio nesukels. Visuomenė supažindinama su projektu“. Šis teiginys yra neatitinkantis tikrovės. Visuomenė supažindinama su projektu tik tiek, kiek viešinimo privalomumą reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai. Gyventojai, vietos bendruomenės jau kuris laikas kreipiasi į Kelmės rajono savivaldybę, prašydami pakoreguoti / patikslinti Kelmės rajono teritorijos Bendrąjį planą, parengiant aiškų reglamentą dėl VE statybos Kelmės rajone. Ši informacija yra žinoma ir PAV ataskaitos užsakovams, rengėjams“.</p>	<p>PRITARTA</p> <p>Patikslinta.</p> <p>PAV ataskaitos metu visuomenės atstovai buvo kviečiami inicijuoti papildomus VE parko aptarimus. PAV rengėjas Liutauras Stoškus pažadėjo dalyvauti visuose aptarimuose, jei tokie būtų, ir asmeniškai atsakyti gyventojams klausimus į jiems rūpimus klausimus.</p>

13.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	15. „Dalis PAV ataskaitos priedų yra pateikti ne valstybine kalba. Tokiu būdu akivaizdžiai ribojamos suinteresuotos visuomenės galimybės susipažinti su visa PAV ataskaitoje pateikiama informacija. Prašome pateikti informaciją valstybine kalba. Dalyje priedų informacija pateikiama nekorektiškai, su ja neina susipažinti, nes lentelėse tiesiog matomas įrašas „value“.	PRITARTA 11 priedas bus apteiktas lietuvių kalba su patikslinta ataskaita. 10 priedo lentelėse #VALUE yra automatiškai gaunamas užrašas excel algoritmui skaičiuojant matomumo laipsnius, kai VE nuo analizuojamo taško nėra matoma (matomumo stulpelyje yra brūkšny). Paaiškinimas bus pridėtas.
14.	R. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	16. Kokios bus tolimesnės procedūros po šios diskusijos?	PAAIŠKINIMAS Atsižvelgsime į motyvuotas pastabas, bus parengtas protokolas, PAV ataskaitą teiskime PAV subjektams vertinti, po to atsakingai institucijai - Aplinkos apsaugos agentūrai.
15	J. S.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	17. Kas bus jeigu taryba priimtų sprendimą kad VJ nereikia?	PAAIŠKINIMAS Tikėtina, kad pakeitus investicinę aplinką investuotojai norės atgauti investuotus pinigus.
Infrastruktūra, statybos darbai, atliekos			
16.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	1. „Prašome papildyti PAV ataskaitą, įvertinant numatomą poveikį dėl transporto srautų intensyvumo tiek VE statybos, tiek eksploataavimo metu (vibracija, išmetami teršalai ardo kultūros objektų autentiškas medžiagas, susisiekimo infrastruktūra, gretimi sklypai ir teritorijos ir kt.)“	NEPRITARTA Statybos darbai nebus vykdomi šalia kultūros paveldo objektų, o poveikis aplinkos orui dėl savo mažareikšmiškumo statybų metu, kaip ir numatyta PAV programoje, nėra įtrauktas į vertinimo apimtį.
17.		2. „PAV ataskaitoje nėra jokios informacijos apie VE statybai ir eksploatavimui reikiamą infrastruktūrą – esamą ir būsimą, nors tai gali turėti reikšmingą įtaką aplinkai. Prašome papildyti PAV ataskaitą minėtu aspektu“.	NEPRITARTA Apie statybų metu reikalingą infrastruktūrą informacija yra pateikta 2.1 skyriuje. Eksploataavimo infrastruktūra, kurios įrengimas gali turėti poveikį biotopams ir bendrijoms, yra aptartas 4.1.1 skyriuje ir parodytas 4.1.3-6 paveiksluose.
18.		3. „kas investuos į esamų privažiavimo kelių infrastruktūrą?“	PAAIŠKINIMAS Visi su VE statyba susiję infrastruktūros gerinimai turi būti daromi vystytojų lėšomis.
19.	J. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	4. Kur bus utilizuojami nusidėvėję „sparnai“?	PAAIŠKINIMAS Utilizavimo šiuo metu nėra. Tikėtina, kai ateis laikas utilizuoti (po 20-30 metų) sprendimai bus rasti. Šiuo metu nebenaudojami sparnai yra sandėliuojami sąvartynuose.
VE vietų parinkimas			

20.	p. R. Š. (2021-03-22 raštas)	1. „[VE] <...> vietos parinkimas prieštarauja Kelmės rajono teritorijos Bendrojo plano sprendiniams, išvadoms, kur sakoma, kad VE turėtų būti statomos toliau nuo gyvenamųjų vietovių, mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse“.	NEPRITARTA VE vietos parinktos tariantis su sklypų savininkais, jiems nurodant palankiausias ūkininkavimo požiūriu sklypo dalis. Vietovės, kuriose ūkininkauti nėra palanku, dažniausiai yra vertingos gamtiniu požiūriu ir VE statymas jose sunaikintų vertingas gamtines vertybes. Todėl VE statymui pasirenkamos kompromisinės teritorijos atsižvelgiant į Kelmės rajono savivaldybės bendrajame plane VE vystymui išskirtas zonas.
21.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	2. VE statyba ir jų eksploatacijai reikalingos infrastruktūros įrengimas derlingiausiose rajono žemėse kelia pagrįstų abejonių, kiek tai atitinka rajono viziją, numatytą Kelmės rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane iki 2030 metų. 3. Didelį susirūpinimą kelia tai, kad derlingas žemės ūkio paskirties žemes planuojama skirti VE statybai, jų aptarnavimui skirtai infrastruktūrai įrengti. To pasekoje žemės ūkio paskirties sklypai bus atidalijami, atidalintiems sklypams keičiant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį į kitą – susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijas. Manome, kad tokia planuojama ūkinė veikla iš esmės pažeidžia rajono ilgalaikius strateginius planus. PAV ataskaitos 10 puslapyje nurodyta: “Didžioji dalis planuojamos teritorijos yra melioruota bendro naudojimo melioracijos sistemomis. Planuojamoje teritorijoje esančias melioracijos sistemas ir įrenginius numatoma saugoti, tačiau esant poreikiui, melioracijos įrenginiai bus perklojami (atstatomi).”. Tai tik parodo, kad VE statomos palankiose ūkininkauti vietovėse, kuriose net yra įrengta melioracijos sistema, atliktos būtinosios investicijos. Ši aplinkybė patvirtina, kad vietovės VE statybai pasirinktos netinkamai.“	
22.		4. „Prašome pateikti pavyzdžių, kur tokio dydžio ir galingumo VE, kokias planuojama statyti Kelmės krašte greta gyvenamųjų namų, yra Europos Sąjungos šalyse, ir kad tokios VE stovėtų šalia gyvenamųjų namų panašiu atstumu, t.y. apytiksliai nuo 240-400 m“	PAAIŠKINIMAS Dydis ir galingumas nėra tie parametrai, kuriais remiantis yra nustatomas atstumas iki gyvenamųjų namų. Atstumai yra nustatomi remiantis poveikio visuomenės sveikatai vertinimu nustatant tokius atstumus, kad gyventojai nepatirtų poveikio sveikatai. Tam ir atliekamas poveikio vertinimas.
23.	Liolių seniūnija (20221-04-13 Nr. (1.5) S-47 R. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	5. Nepritaria parinktai KV17 vietai dėl vizualinio reikšmingumo Liolių miesteliui. 6. Koks KV17 likimas?	PAAIŠKINIMAS Suderinus dokumentus su PAV subjektais ir gavus visas pastabas bus atliekamas kompleksinis įvertinimas ir priimamas galutinis sprendimas dėl KV17.
24.	P. R.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	7. Kiek vėjo jėginių leidžiama statyti vienoje teritorijoje, kodėl būtent 23 statomos šiuo metu?	PAAIŠKINIMAS

		8. Ar ateityje pajausime poveikį? Ar Kelmės rajone ruošiamasi statyti 300 VJ?	Pasirinkoje teritorijoje tai yra optimalus skaičius, darantis mažiausią poveikį aplinkai ir biologinei įvairovei ir VJ veiklą darantis ekonomiškai efektyvia. Maksimalus skaičius priklausys nuo to, kiek VE bus galima sutalpinti į teritoriją be reikšmingo poveikio visuomenės sveikatai ir gamtinei aplinkai. Užtikrinus reikalavimų laikymąsi reikšmingo poveikio nebus. Kraštovaizdis bus kitoks, tačiau tai nereiškia, kad jo pokytis visais atžvilgiais turi būti vertinamas negatyviai.
Poveikis gamtinei aplinkai			
25.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas) J. K., R. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	1. Vadovaujantis PAV ataskaitoje pateikta informacija ir kitais viešais informacijos šaltiniais, matyti, kad VE statybai parinkta teritorija priskirta prie labai jautrių teritorijų ir jautrių teritorijų paukščiams bei šikšnosparniams, teritorija yra turtinga savo kraštovaizdžiu, biologine įvairove, netoliese yra saugomos teritorijos – Tytuvėnų regioninis parkas, Dubysos regioninis parkas, Kurtuvėnų regioninis parkas. Todėl būtina išsamiai vertinti VE įtaką šioms saugomoms ir greta jų esančioms teritorijoms.“	NEPRITARTA Atsižvelgiant į pasirinktos VE vystymui teritorijos lokalizaciją, poveikis kraštovaizdžiui, biologinei įvairovei buvo ataskaitoje išnagrinėtas itin detalai. Reikšmingose konfliktiniu požiūriu vietose buvo suplanuotos poveikio mažinimo priemonės, kuriose iki minimumo leis sumažinti poveikį gamtinei aplinkai. Tai konstatuojama ir „Augančios Kelmės“ rašte.
26.		2. Vietovė, kurioje planuojama statyti VE, yra jautri kraštovaizdžio aspektu. Minėtuose regioniniuose parkuose yra įrengti apžvalgos bokštai, skirti grožėtis ir pamatyti unikalią šio krašto gamtą, reljefą. Pastačius didelius VE parkus nebūtų išvengta vizualinės taršos. Taigi būtina įvertinti galimą vizualinę taršą lankytinoms vietoms, kultūros paveldo objektams, turizmo verslo objektams. Pažymėtina, kad Kelmės rajone, netoliese esančiuose Tytuvėnuose, dominuoja gamtinis turizmas, todėl būtina vertinti, kokią įtaką VE gali daryti šiai sričiai. Vizualinė tarša, kraštovaizdis turi būti įvertintas abiem kryptimis, t.y. žiūrint „iš“ lankytinų objektų, ir žiūrint „į“ lankytinus objektus. PAV ataskaitoje trūksta informacijos, kad būtų galima tinkamai įvertinti planuojamų VE poveikį minėtiems objektams. Ne gana to, šiuo aspektu turi būti vertinamas ir VE poveikis jau vykdomoms rekreacinėms veikloms, tame tarpe ir privačioms. Dalis privačių rekreacijos objektų yra pasirinkę vietoves savo veiklos vykdymui būtent dėl tinkamo natūralaus gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio. Manoma, kad VE, turinčios reikšmingą įtaką kraštovaizdžio kitimui bei vizualinei taršai, turės neigiamą įtaką vykdomai rekreacinio pobūdžio ūkinei veiklai.“	NEPRITARTA Ataskaitoje yra išnagrinėtas poveikis tiek panoramoms, tiek patiems saugomiems kultūros paveldo objektams. Vertinimas buvo atliekamas remiantis atsižvelgiant į nustatytas vertingąsias savybes bei vizualinės apsaugos zonas. Jokios vertingosios savybės dėl VE atsiradimo nebus sunaikintos. VE nuo Tytuvėnų apžvalgos bokšto bus matomos tik kaip foniniai elementai. Nuo Gaučiškės, Kubilių piliakalnių kai kurios VE bus matomos kaip akcentai ar bendrai dominuojančios, tačiau įvairūs artefaktai nuolat atsiranda kraštovaizdyje įvairios infrastruktūros pavidalu ir toks naujų objektų atsiradimas minėtose panoramose yra toleruojamas dėl savo mažareikšmiškumo.
27.		3. PAV ataskaitos 11 puslapyje nurodyta, kad dėl VE parko atsiradimo tikėtinas vidutinio reikšmingumo poveikis kraštovaizdžiui, kuris yra toleruotinas. Didžiausiu vizualiniu poveikiu nagrinėtoms panoramoms turi KV17 VE. Tačiau kuo remiantis PAV ataskaitos rengėjas sako, kad VE parko poveikis kraštovaizdžiui bus tik vidutinio reikšmingumo, nors	PAAIŠKINIMAS PAV ataskaitoje yra įdėta 4.2.6 lentelė, kuri paaiškina, kaip vertinamas poveikio kraštovaizdžiui reikšmingumas. Kadangi analizuojama teritorija yra priskiriama prie žemą vizualinį jautrumą turinčios

	<p>dažnu atveju šis poveikis yra didelis, o ne vidutinis. Taip pat kuo remiantis yra teigiama, kad tas poveikis kraštovaizdžiui yra toleruotinas. Kam jis yra toleruotinas: VE statytojams, ar vietos gyventojams, krašto rekreacinio potencialo vystytojams?</p> <p>4. Ar vertinamas matomumas iš kaimų?</p>	<p>teritorijos, jai ir didelį poveikį darančių atsiradusių objektų poveikio reikšmingumas yra vertinamas kaip vidutinio ar nežymaus reikšmingumo. Atitinkamai aukštą ir vidutinį vizualinį jautrumą turinčiose teritorijose, kurios yra nurodytos Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane, didelį vizualinį poveikį darančių objektų poveikis būtų vertinamas kaip reikšmingas. PAV įstatymas nurodo, kad veikla, daranti reikšmingą poveikį aplinkai, negali būti vykdoma. Jei poveikis yra vertinamas kaip vidutinio ar nežymaus reikšmingumo, tokį poveikį kelianti veikla pagal PAV įstatymą yra leistina. Vadinasi, PAV įstatymo kontekste toks poveikis yra toleruotinas.</p> <p>Tikslinis vizualinis vertinimas iš kaimų nėra atliekamas, nes nėra kriterijų, koks vizualinis matomumas ir leistinas. Atstumą nuo gyvenamųjų teritorijų reglamentuoja poveikio visuomenės sveikatai teisės aktai.</p>
28.	<p>5. „PAV ataskaitos 11 puslapyje nurodyta, kad “Per teritoriją praeina keletas turizmo, tame tarpe –ir vandens turizmo, maršrutai. Daugelyje sausumos turizmo maršrutų ruožų jėgainės bus matomos išvairių taškų. Dėl šio VE parko atsiradimo saugomų teritorijų rekreacinis patrauklumas nesumažės”. Vėlgi, kuo remiantis daroma prielaida, kad teritorijų rekreacinis patrauklumas nesumažės. Manome, kad toks teiginys PAV ataskaitoje yra niekuo nepagrįstas, jokiais moksliniais tyrimais, realių situacijų vertinimais. Atvirkščiai, gausu įvairios informacijos apie VE galimą neigiamą įtaką rekreacinėms teritorijoms.“</p>	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>PAV ataskaitos 4.2 dalyje yra paaiškinta, kad iš saugomose teritorijose esančių turizmo trasų VE bus iš viso nematomos arba matomos tik tam tikruose taškuose. Tai matyti ir iš 5 priede pateiktų 4.2.1-2 pav. Erdvinio vizualinio poveikio vertinimas rodo, kad kraštovaizdžio draustiniuose, kuriuose yra saugomas kraštovaizdis, VE matomumo galimybė yra itin menka. Nėra žinomi jokie moksliniai tyrimai, kurie rodytų, kad rekreacinės teritorijos tampa mažiau lankomos, jei į jas atvykstant yra matomos VE. Todėl išvada, kad dėl VE parko atsiradimo saugomų teritorijų rekreacinis patrauklumas nesumažės yra visiškai korektiška ir teisinga.</p>
29.	<p>6. „Turizmo maršrutai ir rekreacinių teritorijų potencialas PŪVteritorijoje ir aplinkoje (1 ir 2 alt.)”, t.y., nėra nuorodų, kas ir kokia spalva, ženklais yra žymima. Tačiau iš bendrų PAV ataskaitoje pateikiamų duomenų, galima daryti išvadą, kad dėl planuojamo VE parko atsiradimo kraštovaizdis patirs didžiulį poveikį, ir net tokiems žinomiems objektas, kuriuos galima vadinti Kelmės krašto vizitinėmis kortelėmis, Kelmės dvaro sodybai, Kubilių piliakalniui ir kt.“</p>	<p>IŠ DALIES PRITARTA</p> <p>Patikslinta 4.2.5 pav legenda.</p> <p>Nėra žinomi jokie moksliniai tyrimai, kurie rodytų, kad rekreacinės teritorijos tampa mažiau lankomos, jei į jas atvykstant yra matomos VE.</p>
30.	<p>7. „Apskritai, PAV ataskaitoje gausu prieštaraujančių teiginių, pvz., „PŪV poveikio kultūros paveldo objektams nedarys. KV17 patenka į valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealą. PŪV poveikis materialinėms vertybėms galimas”; „VE išdėstymas biotopų atžvilgiu nėra optimalus, tačiau neturėtų būti vertinamas kaip galintis turėti reikšmingą nepriimtino lygį;” (40 psl.); “Tyrimai ir duomenų analizė rodo, kad PŪV teritorija yra jautri biologinės įvairovės apsaugos požiūriu, ją naudoja skirtingos rūšys įvairiais sezonais, didžiausia konflikto</p>	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>PAV įstatymas nedraudžia vystyti veiklą, kuri daro poveikį, kuri nėra optimali aplinkos apsaugos požiūriu, kuri gali turėti poveikį aplinkai, tačiau reikalauja užtikrinti, kad tas poveikis nebūtų reikšmingas. Tą galima pasiekti taikant poveikio mažinimo priemones. Todėl šias cituotas ir visas tekste pateiktas išvadas reikia vertinti PAV įstatymo kontekste. Biotopams poveikis dėl jo mažareikšmingumo yra</p>

		<p>tikimybė išlieka viso paukščiųperėjimo laikotarpiu” (66 psl.). Šios ir panašaus pobūdžio išvados verčia abejoti PAV ataskaitos kokybe ir objektyvumu.“</p>	<p>toleruotinas. Paukščių ir šikšnosparnių apsaugos požiūriu veikla gali būti leistina tik taikant poveikio mažinimo priemones. Jos ir yra numatytos. Objekto buvimas valstybės istorijai reikšmingo paveldo areale automatiškai nereiškia reikšmingo poveikio kultūros paveldui. PAV metu ir yra nustatomas objektų vizualinio poveikio reikšmingumas.</p>
31.	G. P.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	8. Ar buvo atlikti pelkių tyrimai? Ar buvo atlikti migruojančių paukščių tyrimai?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>buvo atlikti visi reikalingi tyrimai norint nustatyti galimą VE poveikį jautrioms vėjo jėgainių poveikiui gyvūnų rūšims. 2020 m. ornitologė Eglė Pakštytė vykdė tyrimus šioje teritorijoje, PAV ataskaitos priede yra pateikti visi išsamūs jos atliktų ornitologinių tyrimų rezultatai.</p>
32.	p. D. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	9. Koks vėjo jėgainių poveikis bitėms?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>VJ rotoriaus mentės žemiausias taškas yra 80 m aukštyje nuo žemės paviršiaus. Perskrisdamos bitės į tokius aukščius nekyla, tad joms poveikis nebus fiksuojamas. Taip pat tyrimai nerodo, kad VE keliamas triukšmas ar infragarsas darytų kokį poveikį bitėms gyvenančioms šalia VJ esančiuose aviliuose.</p>
33.	G. P.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	10. Ar bus poveikis medžiojamiems žvėrimis?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Medžiojamiems žvėrimis VE poveikio nedaro</p>
34.	R. Š., N. Š. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	11. Koks poveikis bus gervėms ir ančių kiaušiniams? 12. Koks bus poveikis paukščiams?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Šalia VE vystymui suplanuotos teritorijos nesiformuoja reikšmingos gervių sankaupos, pavienės gervės, antys bei jų dėtytės dėl VE veiklos nenukentės, nes ornitologiniai tyrimai nerodo, kad teritorija būtų jautri šiuo požiūriu. Ornitologinių tyrimų ataskaita pateikta ataskaitos priede.</p>
Poveikis kultūros paveldui			
35.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	1. „Atsižvelgiant į tai, kad PAV ataskaitoje šiuo aspektu trūksta susistemintos informacijos,prašome PAV ataskaitą papildyti informacija apie vietovėje esančias nekilnojamasias kultūros vertybes (kultūros paveldo objektus ir (ar) vietoves), kurios registruotos Kultūros vertybių registre (http://kvr.kpd.lt/heritage), jų apsaugos reglamentą ir zonas, atstumą nuo planuojamos ūkinės veiklosvietos (objekto ar sklypo, kai toks suformuotas, ribos). Taip pat įvertinti galimą reikšmingą poveikį.“	<p>NEPRITARTA</p> <p>Poveikio kultūros paveldui vertinimas ataskaitoje yra atliekamas PAV programoje numatytomis apimtimis. Vertinimo apimtys yra suderintos su atitinkamu Kultūros paveldo departamento skyriumi. PAV dokumentų rengėjai yra pasirengę papildyti PAV ataskaitą ir kitais kultūros paveldo objektais, ne tik tais, kurie yra išvardinti ataskaitoje, tačiau nėra prasmės dokumentą apkrauti informacija, neturinčia tiesioginio ryšio su vertinimu. Todėl į poveikio vertinimo apimtį nebuvo įtraukti tie kultūros paveldo objektai, kuriems vizualinis poveikis (o tik tokį poveikį ir gali kelti VE) nėra aktualus. Nebuvo įtraukti akmenys, koplytstulpiai ir kiti mažosios architektūros</p>

			<p>elementai, taip pat kapinės ar namai, svarbūs istoriniame, o ne kraštovaizdžio kontekste. Tai daroma remiantis Aprašo 14 punktu, kuris teigia, kad „rengiant programą arba pranešimą apie PAV pradžią ir ataskaitą, Nuostatuose ir Rekomendacijose pateikti reikalavimai pritaikomi konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai, įvertinus jos specifiką (mastą, pobūdį, vietos ypatumus) ir turimos informacijos pobūdį konkrečiais planavimo ar projektavimo procesų etapais (patamsinta L. Stoškaus).</p>
36.	2. „Prašome atkreipti dėmesį, kad Tytuvėnai pozicionuojami kaip religinio, piligriminio turizmocentras. Todėl būtina atlikti analizę šiuo aspektu, ypatingą dėmesį skiriant galimam vizualinės taršos aspektui, planuojamos ūkinės veiklos reikšmingam neigiamam poveikiui etninei–kultūrinei aplinkai.“	PRITARTA	Vizualinio poveikio Tytuvėnams dėl atstumo VE nedarys. Šia informacija ataskaitos 1.1 versijoje yra papildyta.
37.	3. „Vadovaujantis Aprašo nuostatomis, prašome atlikti analizę ir papildyti PAV ataskaitą, įvertinus, ar planuojamos ūkinės veiklos statinių aukštis ir (ar) tūris užstoja nekilnojamosios kultūros vertybes ir (ar) konkuruoja su jomis. Numatomas planuojamos ūkinės veiklos teritorijos (sklypo) faktinis (potencialus) matomumas iš skirtingų stebėjimo vietų kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir (ar) vietovių, jų apsaugos zonų atžvilgiu (Aprašo 129 punktas).“	NEPRITARTA	Nei vienam iš nagrinėtų kultūros paveldo vertybių nėra nurodytas dominavimas kaip vertingoji savybė, todėl toks vertinimas PAV kontekste būtų perteklinis. Formaliai žiūrint, visos vertinimo apimtys turėjo būti suderintos PAV programos rengimo metu. Jokių pasiūlymų dėl papildomų vertinimų nebuvo gauta. Tačiau PAV ataskaitos rengėjai svarstyti tokio papildomo vertinimo galimybę, jei iš Kultūros paveldo departamento gautų motyvuotų prašymų įvertinti VE dominavimą konkrečių kultūros paveldo objektų atžvilgiu iš nurodytų apžvalgos vietų.
38.	4. „Vertinant galimą poveikį nekilnojamosioms kultūros vertybėms būtina įvertinti aplinkybes, kad poveikis prognozuojamas ne tik prieš pradėdant ūkinę veiklą, bet gali atsirasti pradėjus vykdyti ūkinę veiklą, todėl tikslinga kai kuriais atvejais numatyti galimo poveikio stebėseną atskiriems kultūros paveldo objektams (pvz., dėl keliamo triukšmo, vibracijos, šviesos, šilumos, spinduliuotės ir pan.)“	NEPRITARTA	VE nieko nespinduliuoja, neskleidžia šilumos, šviesos, nesukelia vibracijos, kuri galėtų turėti kokį nors poveikį kultūros paveldo objektams. Todėl stebėsenos reikalavimas būtų perteklinis ir niekuo nepagrįstas.
39.	5. „Prašome įvertinti ir numatyti reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemones dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio nekilnojamosioms kultūros vertybėms (kultūros paveldo objektams ir (ar) vietovėms), etninei–kultūrinei aplinkai“	NEPRITARTA	Kadangi ūkinė veikla nedarys jokio poveikio kultūros paveldo vertybėms, nėra reikalingos ir rašte išvardintos priemonės. Vienintelis galimas poveikis yra vizualinis poveikis, tačiau jis yra toleruotinas ir specialios vizualinio poveikio mažinimo priemonės kultūros vertybių apsaugai nėra reikalingos.
40.	6. „Prašome pateikti teminį žemėlapi, kuriame pažymėtos esamos nekilnojamosios kultūros vertybės kiti rekreaciniai objektai, jų apsaugos zonos ir planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio zona“	NEPRITARTA	Toks žemėlapis yra pateiktas 5 priedo 4.2.1-2 paveiksluose ir buvo parodytas PAV ataskaitos aptarimo su visuomene metu.

Poveikis visuomenės sveikatai			
41.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	1. „Prašome pagrįsti, kodėl to paties tipo VE yra siūloma taikyti skirtingas sanitarines apsaugos zonas. Pažymime, kad 440 metrų sanitarinės apsaugos zona turėtų būti minimali, o, atliekant tyrimus dėl VE poveikio, ji gali būti didinama pagal nustatytą poreikį.“	NEPRITARTA Kiekvienam VE modeliui ir jo tipui suvedus jo parametrus yra atliekami skaičiavimai WindPRO programoje. Rezultatai skiriasi dėl skirtingų VE modelių aukščių, rotoriaus diametro, maksimaliai skleidžiamo triukšmo rodiklių ir pan. Detalus paaiškinimas, kaip nustatoma SAZ, yra pateiktas 4.5.2 skyriuje. VE atveju, SAZ gali būti nustatoma pagal triukšmo skaičiavimus, nepriklausomai, ar rezultatai būna mažesni ar didesni nei 440 m. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 2 priede nurodyta, kad vėjo elektrinėms, kurių įrengtoji galia 2 MW ir didesnė, sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) dydis yra 440 m. Įstatymo 51 str. 1 p. teigiama, kad SAZ „dydis nurodytas šiame įstatyme arba nustatomas asmens, planuojančio ir (ar) vykdančio ūkinę veiklą, pasirinkimu – tokiu atveju šis dydis nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose. Jeigu poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliktas, nustatant sanitarinės apsaugos zoną taikomas pagal poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis.“
42.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas), S. J. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	2. PAV ataskaitoje neišsamiai pasisakoma apie VE šešėliavimą ir jo daromos neigiamo poveikio konkrečias mažinimo priemones. Atkreipiame dėmesį, kad šešėliavimas blogina gyventojų gyvenamosios aplinkos sąlygas, taip pažeidžiami jų teisėti interesai. Atsižvelgiant į tai siūloma arba gauti tų gyventojų sutikimus raštu dėl būsimo VE šešėliavimo, arba vertinti kitas VE statybos vietas. Prašome papildyti PAV ataskaitą šiuo aspektu.“ 3. B07 patiria šešėliavimą daugiau nei 30 dienų per metus.	PAAIŠKINIMAS VE nebus eksploatuojamos neužtikrinus, kad šešėliavimas neviršytų 30 d. per metus ribos. Todėl sutikimai iš gyventojų nėra reikalingi.
43.	Liolių seniūnija (20221-04-13 Nr. (1.5) S-47, J. S., S. J. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	4. Prašo užtikrinti, kad nustatytą SAZ ribos būtų ne mažesnės nei 440 m 5. Ar gali būti mažinamos sanitarinės zonos? Ar turi būti išlaikytos 440 m. tarp VE ir gyvenamos vietos?	NEPRITARTA Detalus paaiškinimas, kaip nustatoma SAZ, yra pateiktas 4.5.2 skyriuje. Taip pat, žr. atsakymą 41 eilutėje.
44.	R. Š., R. K., G. P., J. S., S. J., P. R., N. Š., J. S., p. D., Ž. L.	6. Ar ne per arti sodybų statomos VE, kaip kenks triukšmas, ar gali sveikatos specialistai paaiškinti poveikį žmonių sveikatai?	PAAIŠKINIMAS

	(PAV ataskaitos aptarimo metu)	<p>7. Ar adekvačiai įvertinamas VE aukščio poveikis?</p> <p>8. Koks poveikis kaimo žmonėms?</p> <p>9. Ar nebus gyventojai pasmerkti gyventi pastoviam triukšme?</p> <p>10. Kaip bus atlyginta patirta žala?</p> <p>11. Dėl atstumų nuo gyvenamos teritorijos, dėl šešėliavimo.</p> <p>12. Ar yra atliktas Ar yra atliktas poveikio žmonių sveikatai vertinimas?</p> <p>13. Kaip matuojamas VJ poveikis, vienai ar visoms bendrai?</p> <p>14. Kaip atlikote tyrimą dėl psichoemocinės būsenos? Kaip tą vertinsite?</p> <p>15. Ar bus atsižvelgta į žmonių nuomonę?</p> <p>16. Dėl nusidėvėjimo didėjančio VE triukšmingumo.</p> <p>17. Vaiguvos VE po renovacijos sumontuotos Lietuvoje? Ar yra reikalavimai dėl VJ nusidėvėjimo priežiūros ir panaudotos alyvos keitimo?</p>	<p>PAV ataskaita tam ir yra daroma, kad būtų įvertinta, ar pasirinktose vietose pastatytos VJ nekels pavojaus žmonių sveikatai. Vertinimas, kuris remiasi į faktines planuojamų VE charakteristikas, rodo, kad higieninės normos nebus viršytos. Tai reiškia, kad poveikio sveikatai dėl VJ artimumo nebus. Nebus poveikio – nebus ir žalos. Lietuvoje dar nėra tokio precedento kad būtų nustatyta žala žmonių sveikatai. Poveikio aplinkai vertinimas tam ir daromas, kad būtų išvengta bet kokios žalos žmonių sveikatai. Šešėliavimui sumažinti bus taikomos šešėliavimo mažinimo priemonės. Poveikis sveikatai vertinamas vertinant bendrai visų jėgainių keliamą poveikį. Psichoemocinė būseną tikslingai tirta nebuvo, tačiau atvirai kalbant apie planus ir atsakant į visus gyventojams kylančius klausimus siekiama skaidyti abejones ir tuo pačiu prisidėti prie geresnės psichoemocinės įtampos mažinimo. Taip pat užtikrinant, kad VE būtų statomos laikantis nustatytų higieninių normų. Į motyvuotą visuomenės nuomonę yra privaloma atsižvelgti.</p> <p>VE turi būti eksploatuojamos joms nustatytais eksploataciniais terminais. Pasibaigus terminui jos turi būti tvarkomos ir užtikrinamos nustatytos eksploatacinės sąlygos. Anksčiau mažesnėms VE buvo taikomi žemesni reikalavimai. Dabar jie nuolat griežtėja bei pačios jėgainės technologiškai yra vis tobulesnės. Eksploatacinės medžiagos turi būti tvarkomos lygiai taip pat kaip ir bet kurioje kitoje veikloje.</p>
45.	D. P.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	18. Žmonės erzins VE apšvietimui naktį naudojamos raudonos mirksinčios lemputės	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Mirksinčios lemputės neberekomenduojamos naudoti.</p>
46.	D. P.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	19. Koku atstumu sklinda infragasras, koks jo poveikis žmonių sveikatai?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Mokslinėje literatūroje nurodoma, kad VE skleidžiamas infragasras 100 metrų atstumu nuo šaltinio sumažėja iki neįjaučiamo žmogui.</p>
47.	R. D. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	20. Prie kokio vėjo greičio atliktas triukšmo modeliavimas?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Prie 10 m/s</p>
Poveikis materialinėms vertybėms			
48..	p. R. Š. (2021-03-22 raštas)	1. „Nenumatyta vertinti galimo VE poveikio nekilnojamo turto vertės neigiamiems pokyčiams“	<p>NEPRITARTA</p> <p>Galimas poveikis nekilnojamo turto vertės pokyčiams yra aptartas ataskaitoje.</p>
49.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	2. PAV ataskaitoje nėra vertinta VE įtaka nekilnojamojo turto vertei, t.y. gyvenamiesiems pastatams, sodyboms, namų valdos sklypams, vykdomai	<p>NEPRITARTA</p>

		<p>ekonominei veiklai ir pan. Nors PAV ataskaitoje pripažįstama, kad VE gali turėti neigiamą poveikį šiuo aspektu. PAV ataskaitos 90 puslapyje nurodyta, "kad PŪV įgyvendinimas gali daryti poveikį šioms materialinėms vertybėms: - žemės sklypams; - keliams ir tiltams; - nekilnojamo turto kainai.". PAV ataskaitoje nurodoma, kad išsamių nekilnojamo turto kainos pokyčių priklausomybės nuo vėjo jėginių artumo Lietuvoje nėra atlikta. Tačiau mes, remiantis užsienio valstybių patirtimi, manome, jog yra akivaizdu, kad tokia neigiama įtaka galima. Todėl, rengiant PAV ataskaitą, būtina atlikti išsamią analizę ir įvertinti galimas neigiamas pasekmes ir priemones šių pasekmių šalinimui. Prašome papildyti PAV ataskaitą šiuo svarbiu aspektu, nurodant, kas ir kaip kompensuotų galimus nuostolius nekilnojamojo turto ir kitų materialinių vertybių savininkams. Pažymime, kad neigiamas VE poveikis, net jei jis nenustatytas ar nepagrįstas PAV ataskaitos rengimo metu, gali būti nustatytas ir VE eksploatacijos metu. Todėl šis svarbus kriterijus privalo būti išanalizuotas."</p> <p>3. „Kad jis (PŪV poveikis) būtų teigiamas, reikalingas pozityvus bendradarbiavimas tarp bendruomenės, vystytojų ir vietos valdžios." (11 psl.). Akivaizdu, kad didelė dalis vietos gyventojų nepritaria planuojamai vykdyti ūkinei veiklai, todėl poveikio neutralizuoti yra neįmanoma. Be to, VE parko (-ų) statytojai negali perkelti planuojamos ūkinės veiklos poveikio neutralizavimo trečiosioms šalims, šiuo atveju – suinteresuotai visuomenei, vietos gyventojams“.</p>	<p>Pritariame, kad poveikis materialinėms vertybėms yra svarbus vertinimo aspektas, todėl, kaip ir yra nurodyta rašte, toks vertinimas ataskaitoje buvo atliktas. Tikslinių skaičiavimų nebuvo daryta, nes kaip ir yra aprašyta ataskaitoje, nekilnojamo turto vertės pokyčių nėra įmanoma susieti su VE atsiradimu aplinkoje. Tą sako ataskaitoje cituojamos atliktos studijos. Yra labai daug visokių turto kainą lemiančių veikiančių veiksnių, tarp jų VE poveikio dedamosios nėra įmanoma išskirti. Vienas iš labiausiai lemiančių veiksnių yra gyventojų nuostatos. Negatyvios nuostatos aplinkos atžvilgiu labiausiai gali lemti turto kainą. Ir atvirkščiai – pozityvios nuostatos didina turto patrauklumą ir tuo pačiu jo kainą. Vietos valdžios ir bendruomenių glaudesnis bendradarbiavimas leistų parinkti mažiausiai prieštarių keliančias teritorijas vėjo energetikos vystymui. Kad gyventojai nepritaria VE vystymui nėra akivaizdu, nes VE statymui parinktos vietos ten, kur savininkai neprieštaravo jų atsiradimui. Išskirtos vėjo energetikos vystymui teritorijos bendrajame savivaldybės rajono plane taip pat rodo, kad vietos valdžia palankiai vertina atsinaujinančios energetikos vystymą rajone.</p>
50.		<p>4. Prašome PAV ataskaitoje pateikti informaciją apie planuojamuose žemės sklypuose ar teritorijose ir gretimybėse (besiribojančiuose sklypuose ar teritorijose) esančias materialines vertybes (pvz., inžinerinė ir socialinė infrastruktūra, gyventojų nekilnojamas turtas – žemė, statiniai) (Aprašo 121 punktą) bei atlikti VE įtakos šioms materialinėms vertybėms analizę.</p> <p>Šiuo metu pateiktoje PAV ataskaitoje tokios išsamios informacijos nėra, nors ji yra akivaizdžiai reikšminga, priimant sprendimą dėl pritarimo ar nepritarimo PAV ataskaitai.</p> <p>Poveikis materialinėms vertybėms turėtų būti išnagrinėtas šiais aspektais:</p> <p>a) poveikis materialinėms vertybėms dėl planuojamos ūkinės veiklos sukeliama triukšmo, vibracijos, šviesos, šilumos, spinduliuotės, vizualinės taršos ir pan.;</p> <p>b) poveikis materialinėms vertybėms dėl jų paėmimo (pvz., žemės, statinių), sunaikinimo (pvz., statinių, infrastruktūros) ar planuojamų žemės naudojimo apribojimų, susijusių su planuojama ūkine veikla, pagal specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas.</p> <p>Prašome numatyti reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemones, pvz., infrastruktūros atstatymas, žemės ar statinių išpirkimas ar kitos kompensacinės priemonės."</p>	<p>NEPRITARTA</p> <p>Remiantis Aprašo 14 punktu, kuris teigia, kad „Rengiant programą arba pranešimą apie PAV pradžią ir ataskaitą, Nuostatuose ir Rekomendacijose pateikti reikalavimai pritaikomi konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai, įvertinus jos specifiką (mastą, pobūdį, vietos ypatumus) ir turimos informacijos pobūdį konkrečiais planavimo ar projektavimo procesų etapais (patamsinta L. Stoškaus). Į programą gali būti įtraukiami Nuostatuose ir Rekomendacijose neišvardyti klausimai, jei juos numatoma nagrinėti ataskaitoje, atsižvelgiant į Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 4 straipsnyje nustatytus PAV tikslus ir jei tai gali turėti įtakos PAV subjektų išvadoms pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nustatytą kompetenciją, Agentūros sprendimui dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai.“</p> <p>Todėl PAV ataskaitoje yra pateiktas poveikio vertinimas tik toms materialinėms vertybėms, kurioms PAV veikla turės poveikį neatsižvelgiant vien tik į tai, ar jos yra gretimuose sklypuose, ar</p>

			tolimesniuose. Vardinimas gretimuose sklypuose esančių materialinių vertybių, kurioms planuojama veikla neturės jokio poveikio yra perteklinis reikalavimas, niekaip nepagrįstas vertinimo tikslais. Poveikiai, kurie nėra išvardinti, kaip šviesa, šiluma ir pan., reiškia, kad tokio poveikio VE nekelia. Taip pat dėl veiklos nebus sunaikinti jokie esami statiniai, dėl to tai ir nėra minima ataskaitoje, o kelių infrastruktūros sutvarkymas, kuris paprastai lydi VE statybos procesą, ataskaitoje yra aptartas. Siekiant geresnio ataskaitos turinio supratimo 1.1 ataskaitos versija papildyta informacija ir apie materialiniam turtui įtakos neturinčius poveikio tipus.
51.	J. S., p. D., R. Š.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	5.Gal galima atlikti studiją dėl turto nuvertėjimo dėl VJ? Ką duos šis verslas rajonui? 6. Kas atlygins atsiradusią turtinę žalą?	PAAIŠKINIMAS Dėl turto nuvertėjimo yra paaiškinta XXX punkte. Savivaldybei yra mokamas nekilnojamo turto mokestis. Nauda yra kad tose teritorijose yra sutvarkomi keliai, infrastruktūra. Mažinamas poveikis aplinkai, nes tai yra alternatyva iškastiniam kurui. Jėgainės neteršia aplinkos, yra unikalus būdas turėti atsinaujinančią energiją. Turtinė žala ar nauda negali būti vienareikšmiškai siejama su VE atsiradimu. Todėl atlyginimo klausimas nesvarstomas.
52.	A. S. (PAV ataskaitos aptarimo metu)	7. Kaip bus sutvarkyti melioracijos tinklai, nes dalis jėgainių stovės ant melioruotos žemės?	PAAIŠKINIMAS Statybų metu užtikrinama, kad melioracijos sistemos veikimas būtų nesutrikdytas. Tokia sąlyga yra nustatoma PAV reikalavimuose.
Poveikis kitai ūkinei veiklai			
53.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas), J. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	NEPRITARTA VE nėra planuojamos nei rekreacinėse teritorijose, nei šalia jų. Atkreipiame dėmesį, kad rekreacinį potencialą turinti teritorija nėra tapatu rekreacinei teritorijai. Tai, kad pavienės VE gali būti pastebimos iš tam tikrų rekreacinių teritorijų vietų niekaip nesumažins rekreacinių teritorijų potencialo, tame tarpe – piligriminio turizmo. Išvada dėl poveikio piligriminiam turizmui ataskaitoje yra pateikta. PAV ataskaitos viešinimo metu nesame gavę jokių pastabų dėl VE galimo poveikio konkrečiam rekreaciniam objektui, todėl nėra pagrindo manyti, kad ši pastaba yra pagrįsta. Jei yra konkretūs turizmo objektai, kurių savininkų lūkesčiai galėtų būti pažeidžiami ir kuriems galima poveikis turėtų būti išnagrinėtas papildomai, jie turėtų būti nurodyti.

			Nuo Dubysos upės, kaip nurodyta PAV ataskaitos 4.2 dalyje, VE matomumo tikimybė yra labai maža. Kaimo turizmo sodybos kaip taisyklė yra įsikūrusios miškingose teritorijose, kuriose nėra VE matomumo tikimybės.
54.			NEPRITARTA. Teisės aktai nustato, kad suminis poveikis turi būti vertinamas toms jėgainėms, kurių veiklai duotos teigiamos išvados. Visos tokios jėgainės ir yra įtrauktos į suminio vertinimo apimtį. Ataskaitoje nėra (ir negali būti) analizuojami planuojami parkai, kurių veiklai suderinimai nėra gauti.
55.		<p>6. „Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos apraše (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885) (Aprašas) nurodyta, kad PAV metu, atsižvelgiant į naujausią aktualią informaciją, nustatomas, apibūdinamas ir įvertinamas visų nagrinėjamų planuojamos ūkinės veiklos alternatyvų reikšmingas tiesioginis ir netiesioginis, antrinis, suminis, tarpvalstybinis, trumpalaikis, vidutinės trukmės ir ilgalaikis, nuolatinis ir laikinas, teigiamas ir neigiamas poveikis: 1. aplinkos elementams: vandeniui; aplinkos orui; klimatui; žemei (jos paviršiumi ir gelmėms), dirvožemiui; kraštovaizdžiui; biologinei įvairovei, ypatingą dėmesį skiriant Europos Bendrijos svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms, kurios saugomos Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose, taip pat kitoms pagal Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomoms rūšims; materialinėms vertybėms, nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir šių aplinkos elementų tarpusavio sąveikai; 2. visuomenės sveikatai dėl planuojamos ūkinės veiklos sukeltų biologinių, cheminių ir fizikinių veiksmų poveikio, taip pat aplinkos elementų ir visuomenės sveikatos tarpusavio sąveikai; 3. Tvarkos aprašo 7 punkto 7.1 papunktyje nurodytiems aplinkos elementams ir visuomenės sveikatai dėl planuojamos ūkinės veiklos pažeidžiamumo rizikos dėl ekstremaliųjų įvykių ir (ar) galimų ekstremaliųjų situacijų. Atsižvelgiant į tai, prašome pateikti trūkstamą PAV ataskaitos informaciją: reikšmingas tiesioginis ir netiesioginis, antrinis, suminis, trumpalaikis, vidutinės trukmės ir ilgalaikis, nuolatinis ir laikinas, teigiamas ir neigiamas poveikis žemei, dirvožemiui, kraštovaizdžiui, materialinėms vertybėms, nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir šių aplinkos elementų tarpusavio sąveikai, aplinkos elementų ir visuomenės sveikatos tarpusavio sąveikai.</p> <p>Taigi, vadovaujantis Apraše pateikta informacija, prašome pateikti PAV ataskaitoje būtiną papildomą analizę dėl suminio (kaupiamojo) poveikio, nagrinėjant sąveiką tarp atskirų planuojamos ūkinės veiklos poveikio šaltinių ar poveikių ir sąveikos su vykdoma ūkine veikla ir (arba) pagal</p>	<p>IŠ DALIES PRITARTA</p> <p>Ataskaita yra struktūruojama pagal aplinkos komponentus. Ataskaitoje nagrinėjami aplinkos tik tie komponentai yra nustatyti PAV programoje. Kiekviename iš skyrių yra aptariama visos galimos Apraše nurodyti poveikio tipai. Jei poveikio tipai nėra aptariami, vadinasi, toks poveikis nėra numatomas. Visas galimas suminis poveikis atskiriems aplinkos komponentams ir visuomenės sveikatai yra aptartas 4.6 ataskaitos skyriuje. Šia informacija taip pat yra papildyta ir ataskaitos 1.1 versija.</p>

		<p>teisės aktų reikalavimus patvirtinta ūkinės veiklos plėtra gretimuose žemės sklypuose ir (ar) teritorijose (besiribojančiose arba esančiose netoli planuojamos ūkinės veiklos vietos, jeigu dėl planuojamos ūkinės veiklos masto jose numatomas reikšmingas poveikis aplinkai) pagal galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius (Aprašo 8.8. punktas).“</p>	
56.		<p>7. „PAV ataskaitos 11 puslapyje nurodyta, kad PŪV teritorija yra naudojama intensyviai žemdirbystei ir nepatirs reikšmingo neigiamo poveikio dėl vėjo jėginių parko įrengimo. Tačiau akivaizdu, kad galima neigiama įtaka intensyviai žemdirbystei: žemės ūkio paskirties žemės sklypai bus skaidomi, keičiama pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis, kuriama nauja infrastuktūra VE statybai, eksploatavimui (privažiavimo keliai, elektros kabeliai, transformatorinės ir kt. Ne gana to, dalyje sklypų bus įregistruotos sanitarinės apsaugos zonos, kuriose taip pat ribojama atitinkama ūkinė veikla.“</p> <p>8. „Didžioji dalis VE yra planuojamos ariamoje žemėje (PAV ataskaita 38 psl.). Keliame klausimą, ar VE statybai turi būti naudojama Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemė, ar būtent tokio tipo žemėje turi būti siekis statyti VE, visus VE parko (-ų) infrastruktūros objektus – privažiavimo kelius, statybos aikšteles, transformatorių pastotės, požeminių kabelių trasas. Ir kaip tokiu atveju galima sakyti, kad planuojama ūkinė veikla, t.y. VE, neturės reikšmingos įtakos žemės ūkio veiklos vystymui.“</p>	<p>NEPRITARTA</p> <p>Dėl VE su lydinčiąja infrastruktūra įrengimo ūkininkavimo sąlygos nesuprastės. Atskirų 15-20 arų dydžio sklypų išskyrimas ir suformavimas niekaip negali būti traktuojamas kaip reikšmingas poveikis žemdirbystei. Nes tai niekaip neribos nei privažiavimo prie sklypų, nei žemdirbystės laiko, nei trukmės. Visi galimo žemdirbystės ribojimai yra susiję su gyvosios gamtos apsauga, bet ne su VE veikla. Sanitarinės apsaugos zonos pagal šiuo metu galiojančią teisinį reguliavimą žemės ūkio veiklai ribojimų netaiko.</p>
57.	J. K.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	9. Ar ne per arti vienas kito statomi VE parkai. Ar vertintas suminis vizualinis poveikis Kelmės dvaro sodybai?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Nėra jokių apribojimų dėl parkų buvimo vienas šalia kito. Visi apribojimai kyla iš poveikio vertinimo. Vertinamas suminis poveikis visiems aplinkos komponentams.</p> <p>Kelmės dvaro sodybai suminis vizualinis poveikis nebuvo atskirai modeliuotas, kadangi nėra nustatytų jokių apribojimų VE matomumo mastui erdvėje. Vertinamas tik individualių VE matomumas. Ataskaitoje yra pateikiama informacija kokiose zonose vizualinė apkrova padidės.</p>
58.	D. P.(PAV ataskaitos aptarimo metu)	10. Ar įvertinatas palnuojamas VE parkas Raseinių savivaldybės teritorijoje, jis greta Liolių gyvenvietės?	<p>PAAIŠKINIMAS</p> <p>Yra vertinami tik tie VE parkai, kuriems duotos teigiamos išvados dėl veiklos leistinumo. Visi jie išvardinti PAV ataskaitoje.</p>
Sauga, grėsmės			

59.	„Auganti Kelmė“ (2021-04-12 raštas)	1. „Nėra jokių duomenų, patvirtinančių, kad 250 metrų VE neva galima būtų saugiai eksploatuoti, nekenkiant gyventojų gyvybei, gerovei, sveikatai, nepažeidžiant natūralų gyvosios gamtos balansą.“	NEPRITARTA Visų pirma, visi VE gamintojai prieš paleisdami VE modelius į gamybą bei eksploataciją juos detalai analizuoja, testuoja ir sertifikuoja pagal jiems keliamus saugumo bei kt. reikalavimus. Taigi nei viena VE be privalomo sertifikavimo negalėtų būti statoma ir eksploatuojama. Aukštesnės VE yra daugiau palankios aplinkai ir žmonių sveikatai, nes mažiau triukšmingos, lėčiau sukasi rotorius mentės, kas sukelia mažesnę psichologinį diskomfortą, jų eksploatacija niekuo nesiskiria nuo žemesnių VE. Saugūs atstumai nuo namų užtikrina, kad net ir mažai tikėtinos jų griūtis atveju nebūtų grėsmės žmonių gyvybei.
60.		2. „Atkreiptinas dėmesys, kad PAV ataskaitoje nurodyta (99 psl.), jog „Griūtis, konstrukcijų pažeidimų ir ledo švaistymo tikimybė nežymi, o SAZ suformavimas užkirs kelią gyvenamosios aplinkos kūrimui pavojingos zonos ribose“. Tačiau, kaip PAV ataskaitoje nurodyta, sanitarinės apsaugos zonos dydis paprastai parenkamas pagal modeliuojamas leistinas šiuo metu triukšmo ribas, o ne vertinant nelaimingų atsitikimų tikimybę. Todėl VE skirtos sanitarinės apsaugos zonos dydis PAV ataskaitoje įvertintas neišsamiai, nemodeliuojant galimų nelaimingų atsitikimų – griūtis, gaisro, apledėjimo ir pan., nors daugeliu atveju, matematiniais – fizikiniais skaičiavimais remiantis, tai būtų galima apskaičiuoti“.	IŠ DALIES PRITARTA Apsisaugoti nuo grėsmių pakanka, kad atstumas iki jėgainės būtų ne mažesnis nei VE aukštis. Nustatant SAZ nėra atveju, kad VE būtų statomos arčiau nei 250 m nuo pastatų. Tokiu būdu, nustatant SAZ dėl triukšmo to pilnai pakanka ir kitų grėsmių išvengimui. Apledėjimo ir su tuo susijusio ledo švaistymo tikimybė yra itin menka, kadangi jėgainėse yra įdiegtos apsaugos nuo apledėjimo priemonės. VE su sugedusia apsaugos sistema yra automatiškai stabdomos. Informacija apie ledo švaistymą ataskaitos 1.1 versijoje yra patikslinta geriau apibrėžiant galimas rizikas.
61.		3. PAV ataskaitoje nėra numatytos jokios VE saugios eksploatacijos priemonės: nėra vėjo jėgainių eksploatacijos taisyklių, visiškai neaprašytas technologinis procesas, nenumatytos jokios priešgaisrinės ir avarinės priemonės. Nesuplanuota vėjo jėgainių eksploatacijai būtinoji infrastruktūra: nenumatytos ir nesuplanuotos būtinosios susisiekimo komunikacijos, privažiavimo ir aptarnavimo keliai, nenumatyta būtinųjų antžeminių ir požeminių inžinerinių komunikacijų (tame tarpe – pavojingų aukštos įtampos elektros perdavimo/skirstymo laidų) ir išdėstymo schema - neabejotina, kad elektros tinklai bus vedami ne tik statytojo terminuotai išnuomotame žemės sklype, bet ir gretimose privačiuose žemės sklypuose bei valstybės ir savivaldybės žemės ir oro plotuose. Tikėtina, kad papildoma infrastruktūra, reikalinga VE įrengimui ir eksploatavimui, taip pat turės reikšmingą poveikį gamtai, aplinkai, kraštovaizdžiui, bioįvairovei ir kt. Todėl tai taip pat yra PAV ataskaitos tyrimo objektas ir turėtų būti tinkamai įvertintas. Šiuo atveju PAV ataskaitoje apie tokius tyrimus ir analizes nėra jokių duomenų.“	NEPRITARTA PAV ataskaitoje neturi būti eksploatacijos taisyklių. Taisyklės priklauso nuo konkretaus modelio pasirinkimo. VE technologinis procesas yra aprašytas 2 dalyje. 7 dalyje yra nurodyta, kad įrenginiai turi būti įrengti vadovaujantis Gaisrinės saugos pagrindiniais reikalavimais, patvirtintais Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010-12-07 įsakymu Nr. 1-338, Bendrosiomis gaisrinės saugos taisyklėmis, patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2005 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 64. Jokių papildomų specialiųjų reikalavimų nenustatoma. Taip pat nenustatoma jokių specialiųjų sąlygų elektros perdavimo linijų įrengimui. Tokie darbai visada atliekami remiantis bendraisiais reikalavimais.

		Papildomos infrastruktūros įdiegimo keliamas poveikis yra aptartas 4.1.1 dalyje.
62.	<p>4. „PAV ataskaitoje pripažįstama, VE gali turėti sutrikdyti telekomunikacijų, navigacijos ir radiolokacinių paslaugų elektromagnetinius signalus. Prašome papildyti PAV ataskaitą, nurodant, kaip bus išvengiama šios reikšmingos neigiamos įtakos.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad dėl įvairių ryšio trikdžių reikšmingą neigiamą įtaką gali patirti žemėsūkio veikla užsiimantys subjektai, turintys įvairią techniką / įrangą, kuri valdoma naudojant įvairias ryšio priemones. Todėl būtina atlikti analizę ir papildyti PAV ataskaitą, nurodant galimas neigiamas įtakas ir priemones joms neutralizuoti.“</p>	Bet kokio ryšio veikimo patikimumas priklauso nuo daugelio veiksnių, tokių kaip ryšio operatorių veikla, ryšio bokštų kokybė, oro sąlygos ir kt. aspektai. Vienintelė galima prevencinė ar poveikio mažinimo priemonė, kurią VE vystytojas gali taikyti, yra gavus gyventojų skundus kreiptis į konkretų ryšio operatorių, kuris atliktų tyrimą ir įvertintų priežastis, dėl ko tas ryšys suprastėjo. Gavus kvalifikuotų specialistų išvadą, kad nuostolis patirtas dėl VE veiklos, būtų derinamos kompensacinės sąlygos.

Suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą parengė

Liutauras Stoškus, 868797311, 2021-04-19

(vardas, pavardė, pareigos, telefono Nr., parašas, data)